

Na podlagi določil 35. čl. Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 96/2002), 12. čl. Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda (Ur. l. RS, št. 67/2003) je direktorica v soglasju s svetom dne 7. 7. 2008 sprejela

STRATEŠKI NAČRT POKRAJINSKEGA ARHIVA MARIBOR

Naziv arhiva: **POKRAJINSKI ARHIV MARIBOR**

Status: **Javni zavod**

Naslov (sedež): **Glavni trg 7, 2000 Maribor**

Matična številka: **5057183000**

Identifikacijska številka za DDV: **SI 68464193**

TRR št: **01100-6030375282**

Telefoni, mobilni telefon: **02 2285-000 – centrala**
02 2285-011 – tajništvo
031 314 771 – direktorica

Faks: **02 2522-564**

Elektronska pošta: slavica.tovsak@pokarh-mb.si

http: www.pokarh-mb.si

Dislocirane enote arhiva

(naziv, naslov, telefon, fax): **POKRAJINSKI ARHIV MARIBOR**
ENOTA ZA KOROŠKO OBMOČJE
Čečovje 12, 2390 Ravne na Koroškem
Tel.: **02 8220-529**
Faks: **02 2522-564**
Elektronska pošta: enota.ravne@pokarh-mb.si

POKRAJINSKI ARHIV MARIBOR
ENOTA ZA PREKMURJE
Glavna ulica 5, Dolina pri Lendavi, 9220 Lendava
Tel.: **02 5752-405**
Faks: **02 5752-403**
Elektronska pošta: enota.lendava@pokarh-mb.si

I.

Zgodovina Pokrajinskega arhiva Maribor

Nastanek arhiva kot kulture ustanove v Mariboru je povezan z ustanovitvijo Zgodovinskega društva za Slovensko Štajersko leta 1903, ki sprva ni imelo statusa javne ustanove in je zbiralo le gradivo privatne provenience, predvsem zapuščine štajerskih kulturnih delavcev, pozneje pa so publicirali arhivsko gradivo.

Arhiv je bil ustanovljen leta 1933 s sprejetjem poslovnika Banovinskega arhiva Maribor z dne 20.4.1933. Med leti 1945 do 1952 je bil arhiv delovna enota, začasno v sklopu Pokrajinskega muzeja Maribor, ki pa ni imela pravnega statusa. Mestni ljudski odbor Maribor je 1.1.1952 izločil arhiv iz Pokrajinskega muzeja. Republiški svet za kulturo je z odločbo določil mariborskemu arhivu naziv Državni arhiv Slovenije – podružnica Maribor. Mestni svet mesta Maribor je leta 1966 z odločbo, št. 124/66 z dne 16.2.1966 ustanovil Pokrajinski arhiv Maribor. S sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Uradni list RS, št. 17/98) je postala ustanoviteljica arhiva Republika Slovenija. S sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Uradni list RS, št. 67/03) je Republika Slovenija uskladila delovanje arhiva z določbami zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 96/02).

Pokrajinski arhiv Maribor kot javni zavod s področja kulture opravlja javno arhivsko službo za območje upravnih enot. Arhiv je pristojen in zadolžen za javnopravne osebe naslednjih upravnih enot: Dravograd, Gornja Radgona, Lenart, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica, Maribor, Pesnica, Ruše. V navedenih upravnih enotah je arhiv zadolžen za občine, ki so v posamezni upravni enoti.

II. Vsebina:

Spremna beseda direktorice

Strateški načrt Pokrajinskega arhiva Maribor vsebuje osnovne smernice strokovnega dela in razvoja profesionalne arhivske ustanove v Mariboru, hkrati s tem pa nakazuje tudi problematiko, s katero se sooča in ostaja predmet obravnave celotnega srednjeročnega obdobja.

Kot prioriteta naslednjega obdobja ostaja reševanje prostorske problematike arhiva. Ta bo delno zaključena z dokončno rešitvijo denacionalizacijskega postopka stavbe na Glavnem trgu 7. Pričeli pa smo z aktivnostmi za novogradnjo arhiva, kar bi pomenila dolgoročno dokončno rešitev prostorske problematike Pokrajinskega arhiva Maribor na eni in edini lokaciji vsaj za naslednje dvajsetletno obdobje.

Na strokovnem področju predstavlja strateški načrt uresničevanje temeljnih usmeritev arhivske teorije in prakse, ki je določena s pozitivno zakonodajo. Večji strokovni poudarek pa bo na razvoju uporabe elektronskih medijev za potrebe

arhiviranja, uvajanje elektronskega poslovanja z javno pravnimi osebami in hrambo elektronskega gradiva. Zato bo morala biti kadrovska politika Pokrajinskega arhiva Maribor usmerjena v smeri iskanje novih profilov in dodatnega usposabljanja in izobraževanja arhivistov, ki bodo ob že pridobljenih znanjih s področja arhivske teorije in prakse nesporno obvladali aktivnosti v zvezi z:

- oblikovanjem in obravnavanjem podatkovnih zbirk,
- implementacijo najsodobnejše informacijske tehnologije,
- manipulacijo z množico različnih medijev,
- migriranjem in transformacijo podatkov in njihovo konverzijo.

Posebno pozornost bo potrebno posvečati sledenju najnovejših spoznanj s področja jezikoslovja, zgodovinopisja in historične topografije, zgodovine posameznih ustvarjalcev, restavracije in konservacije ter izobraževanja oz. obveščanja javnosti.

Za doseg strokovnih ciljev je potrebno harmonično razvijati tudi računalniško in komunikacijsko infrastrukturo.

Kljub vsemu pa bo v Pokrajinskem arhivu Maribor še vedno ostala prva skrb za že sprejeto in hranjeno klasično arhivsko gradivo, ki služi za proučevanje preteklosti tako slovenske kot širše evropske preteklosti. Prav iz tega razloga si bomo prizadevali ohraniti mednarodno primerljivost na področju uporabe arhivskih standardov in se bomo vključevali v mednarodne projekte, za katere bomo ocenili, da bomo lahko z njihovo pomočjo oplemenitili naša spoznanja za razvoj in napredek arhivske stroke.

Pregled organizacije poslovanja in trenutnega stanja

Organi zavoda so:

- direktor,
- svet,
- strokovni svet.

Vsak od navedenih organov opravlja naloge kot jih predvideva sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor.

Dejavnosti arhiva se izvajajo v splošni službi in strokovni službi (oddelkih).

Sistemizirana so naslednja delovna mesta:

- direktor
- arhivist z doktoratom
- arhivist
- arhivist
- arhivist
- arhivski sodelavec
- konservatorski – restavratorski tehnik
- arhivski tehnik
- samostojni strokovni sodelavec
- hišnik

- čistilka

Strokovno delo se izvaja na naslednjih področjih:

- čitalnica, knjižnica in zbirke
- uporaba gradiva v upravne in poslovne namene
- starejše gradivo do 1850
- gradivo uprave do 1945
- gradivo upravne po 1945
- gradivo pravosodja
- gradivo političnih organizacij, združenj in humanitarnih organizacij
- gradivo društev in privatne provenience
- gradivo šolstva, sociale in zdravstva
- gradivo gospodarstva
- računalniška podpora

V arhivu sta zaradi varstva arhivskega gradiva in njegove uporabe naslednji dislocirani enoti:

- Enota za Koroško območje
- Enota za Prekmurje

Tako so v arhivu sistemizirana naslednja delovna mesta (s številom izvajalcev), za skupno 22 zaposlenih:

1. direktor (1)
2. arhivist z doktoratom (1)
3. arhivist (10)
4. arhivist (1)
5. arhivist (1)
6. arhivski sodelavec (1)
7. konservatorski - restavratorski tehnik (1)
8. arhivski tehnik (3)
9. samostojni strokovni sodelavec (1)
10. hišnik (1)
11. čistilka (1)

Naloge

Pokrajinski arhiv Maribor na podlagi Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva in arhivih /ZVDAGA/ (Ur.l. RS, št. 30/06), Uredbe o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Ur.l. RS, št. 86/06) ter drugih veljavnih podzakonskih aktov, opravlja strokovne in upravne naloge varstva arhivskega gradiva. Strokovne naloge se nanašajo na javno arhivsko in dokumentarno gradivo, nastalo pri ustvarjalcih na območju, ki ga pokriva arhiv.

Na podlagi sprejete zakonodaje opravlja arhiv v okviru javne službe naslednje naloge:

- vrednotenje dokumentarno gradivo pri javnopravnih osebah, dajanje pojasnila v zvezi z dolžnostmi iz 39. člena ZVDAGA, izvajanje strokovnega nadzora in usposabljanje delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom;
- evidentiranje, zbiranje in strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva, izdelovanje inventarjev, vodnikov in drugih pripomočkov za uporabo arhivskega gradiva in njihovo objavlanje, objavlanje arhivskih virov;
- hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva;
- vodenje evidenc javnega in zasebnega arhivskega gradiva;
- izdelovanje vodnikov in drugih pripomočkov o arhivskem gradivu, ki je v tujini in se nanaša na Slovenijo in Slovence, dopolnjevanje lastnega gradiva z reprodukcijami tega gradiva;
- evidentiranje zasebnega arhivskega gradiva pravnih in fizičnih oseb;
- sodelovanje z lastniki zasebnega arhivskega gradiva, strokovno svetovanje, izvajanje strokovnega nadzora;
- dajanje arhivskega gradiva v uporabo, izdajanje prepisov oziroma kopij dokumentov ter potrdil na podlagi dokumentov;
- posredovanje kulturnih vrednot v zvezi z arhivskim gradivom;
- opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved, povezanih z arhivskim gradivom;
- izdajanje publikacij.

Vizija in poslanstvo

Razvoj Pokrajinskega arhiva Maribor dolgoročno usmerja svojo dejavnost na podlagi spoznanj in originalnih rešitev dosedanje arhivske teorije in prakse. Hkrati bo v svoji viziji širše upošteval dosedanja spoznanja informatike, bibliotekarstva in drugih ved s področja humanistike. Gre za široko povezavo med interdisciplinarnostjo in multidisciplinarnostjo kot temeljnima osnovama, na katerih bo temeljilo sistemsko reševanje nadaljnega razvoja arhivske stroke. Med prioritete naloge arhivske stroke uvrščamo uvajanje skupnega arhivskega informacijskega sistema, vendar le, če bodo rešena osnovna strokovna vprašanja popisa arhivskih fondov in zbirk na slovenskem nivoju. V nasprotnem primeru bomo morali vzpostaviti vse aktivnosti za samostojen arhivski informacijski sistem v Pokrajinskem arhivu Maribor. Temu bo namenjeno permanentno strokovno izpopolnjevanje vseh zaposlenih in aktivno iskanje najprimernejšega informacijskega sistema za arhiv, kar je tudi naloga zaposlenega v arhivu - odgovornega za računalniško podporo delovnim procesom.

Poslanstvo arhiva je trajno in celovito izvajanje varstva arhivskega gradiva v skladu z Zakonom o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva in arhivih /ZVDAGA/ (Ur.l. RS, št. 30/06), Uredbe o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Ur.l. RS, št. 86/2006) ter drugih veljavnih podzakonskih aktov

Med osnovnimi nalogami, ki jih nalaga ZVDAGA, je dokončna zagotovitev materialnega varstva za prevzeto gradivo. Arhiv ima načrt prevzeti vso gradivo, ki je nastalo do leta 1991. Predvidevamo prevzeme v količini 1500 tm ob zagotovitvi ustrezni opreme arhivskega skladišča (zadovoljivo število arhivskih polic).

Prioriteta naslednjega obdobja ostaja reševanje prostorske problematike arhiva. Ministrstvo za kulturo bo lahko pristopilo k trajnim rešitvam prostorske

problematike z dokončno rešeno revizijo denacionalizacijskega postopka stavbe na Glavnem trgu 7 .

Prostorsko problematiko bomo lahko rešili le z novogradnjo primerne stavbe za potrebe arhiva, saj se opcija o morebitnem prizidku arhiva ter adaptacija podstrešja zdita neizvedljiva kljub temu, da so za ta namen že pripravljeni osnutki načrtov za dozidavo skladiščnega trakta in preureditev obsežnega podstrešja.

Pri opciji rešitve denacionalizacijskega postopka z možnostjo vzpostavitve daljšega najemnega razmerja na lokaciji Glavni trg 7 bo potrebno pristopiti k reševanju problematike skladiščnih prostorov na Jadranski cesti, saj se najemna pogodba izteka, lastnik pa predlaga odkup skladiščnih prostorov. Namesto plačila najemnine predlagamo možnost odkupa industrijska hala, ki sedaj služi za arhivsko skladišče. Amortizacijski načrt odplačila kredita za nakup izkazuje, da bi bil mesečni obrok odplačila kredita v višini mesečne najemnine za obdobje osmih let.

Zaradi zagotovitve materialnega varstva arhivskega gradiva je potrebno pristopiti k nadaljevanju nadgradnje arhivskih polic v dislociranemu depoju na Jadranski cesti.

Ob morebitni odpovedi uporabe prostorov na Glavnem trgu 7 nam po zagotovilih Mestna občina Maribor ne more ponuditi primernih prostorov za potrebe arhiva, saj jih občina nima v lasti.

Pokrajinski arhiv Maribor si skupaj z Mestno občino Maribor nenehno prizadeva najti alternativne možnosti za nemoteno poslovanje arhiva le na eni lokaciji.

Pri strokovnem delu težimo k strokovni obdelavi arhivskega gradiva na podlagi mednarodnih standardov, prav tako pa bomo upoštevali standarde s področja bibliotekarstva in sorodnih ved.

Načrtujemo projekt v sodelovanju s Primat d.o.o. Maribor: Izgradnja arhivskega depoja po normativih in standardih, ki jih zahteva zakonodaja in pridobitev učilnice za usposabljanje delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom.

Za izvajanje tako zahtevnega programa bo potrebna tudi kadrovska okrepitev na delovnih mestih, ki jih že imamo (2 arhivista, 2 arhivska tehnika) in sistemizirati delovno mesto informatka (2 zaposlena) in manipulanta (1 zaposlenega)

Varovanje kulturne dediščine

Arhiv je s svojimi nalogami in cilji vključen v varovanje kulturne dediščine. V širšem pomenu varstvo kulturne dediščine obsega prepoznavanje, ohranjanje in razvijanje kulturnih vsebin, ki sodobnega človeka povezujejo z opredmeteno in duhovno dediščino. Široko razumljena dediščina je na eni strani pomemben dejavnik družbenega povezovanja in razpoznavno znamenje nacionalne, regionalne in lokalne pripadnosti. Prispeva k razumevanju zgodovinske razsežnosti človekovega okolja in k njegovemu kakovostnemu preoblikovanju. Na drugi strani je s svojo zakladnico človekovih skušenj in idej nenehno navdihuje sodobnike pri njihovem duhovnem, umetniškem iskanju. Zavedajoč se izjemnega pomena tega segmenta kulture bomo skupaj z nacionalno kulturno politiko kulturni dediščini, ki nam je zaupana, namenjali vso pozornost tako glede varstva kot aktualizacije, v skladu z že uveljavljenimi standardi v EU. Omogočili bomo, da bo slovenska kulturna dediščina na voljo vsem, ki v njej lahko odkrijejo še danes žive spodbude. Še več, iskali bomo nove možnosti, da se pomembni ustvarjalni dosežki aktualizirajo in popularizirajo.

Arhiv s svojo dejavnostjo, še posebno s pedagoškimi urami nastopa kot dejavnik pri kultiviranju posameznikov in humanizaciji družbe in tako nastopa kot posredovalec omike in znanja, ki v mladih oblikuje čut za etično, estetsko, duhovno..

Arhivska stroka se pripravlja na pričakovanja srednjeročne kulturne politike, ko pričakuje, da bodo arhivi razvili sposobnost za hranjenje arhivskega gradiva na magnetnih in optičnih nosilcih zapisov, da izostrijo presojo o tem, kaj spada med arhivsko gradivo in da v skladu s predpisi omogočijo dostop in uporabo arhivskega gradiva. Regionalni državni arhivi se prizadevamo za tesnejše sodelovanje z Arhivom Republike Slovenije v kolikor ne bo v doglednem času prišlo do spremembe Zakona o arhivskem gradivu in arhivih, ki bo arhivsko službo poenotil v enoviti upravni organizaciji.

S tem bo organizacija državne arhivske službe RS primerljiva s članicami EU in drugimi državami po svetu.

V arhivih podpiramo nacionalno kulturno politiko, ki si bo tudi prizadevala, da se vse arhivsko gradivo, ki je bilo odtujeno med drugo svetovno vojno ali po njej ali ji kako drugače pripada po mednarodnih pogodbah, vrne iz tujine v pristojne arhive (Italija, ZRJ, Avstrija). Državni arhivi pa bodo prioriteto evidentirali arhivske vire za zgodovino Slovencev in Slovenije v tujih arhivih, predvsem v ZRJ, Italiji, Avstriji, Madžarski, Vatikanu, Češki, Rusiji, Hrvaški, Nemčiji, Franciji, Veliki Britaniji, Kanadi in ZDA).

Cilji

Arhivi si bomo prizadevali, da bo država še naprej neposredno zagotavljala izvajanje državne javne službe na področju arhivistike

Pripravljamo letna poročila o delu na podlagi katerih financer lahko preveri izveden programa in zahteva odgovornost zanj. Kakovost ustvarjenega dela pa upamo da bo eden izmed kriterijev za nadaljnje financiranje kulturne dejavnosti.

Arhiv se je že do sedaj odpiral v lokalno okolje in pripravlja program dela, ki je bil za občinstvo privlačno ter podprt s finančnimi vložki lokalne skupnosti. Prizadevali se bomo za podporo našega programa s strani mecenov s področja kulture in sodelovanje z gospodarstvom ter zagotavljali kriterije, ki jih morajo spolnjevati nacionalne kulturne inštitucije.

Prizadevali si bomo, da z uporabo sodobnih informacijskih tehnologij povečamo obveščenost odjemalcev in sodelujočih o kulturni ponudbi in projektih.

Vključevali se bomo v mednarodne podatkovne zbirke in komunikacijska omrežja na področju kulture.

Maribor, 7. 7. 2008

direktorica:
dr. Slavica Tovšak